

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Савранського районного суду Одеської області 16.07.2025

м. Одеса – 2025 рік

I. ВСТУП

На виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 16.07.2025 групою НПМ здійснено відвідування Савранського районного суду Одеської області (далі – суд, установа, Савранський суд) робочою групою НПМ у складі:

Попової Марії Федорівни, Представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в Одеській області;

Тихоненко Тетяни Олександрівни, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Фісюкова Сергія Сергійовича, представника громадської організації (регіональний координатор).

Відвідування проведено у присутності Самойлюк Олени Михайлівни, керівника апарату суду.

Загальна інформація:

Суд розташований за адресою: вул. Володимира Великого, буд. 5, с-ще. Саврань, Подільський р-н, Одеська обл., 66200.

Керівництво:

Голова суду – Брюховецький Олег Юрійович;

Керівник апарату суду – Самойлюк Олена Михайлівна.

Під час проведення відвідування відзначено, що керівництво установи забезпечило безперешкодний доступ до всіх приміщень.

Штатна чисельність апарату суду становить 15 посад, з яких 2 посади суддів.

Суд розміщений в одноповерховій будівлі, у якій облаштовано два входи/виходи – основний (центральный) та службовий (конвойний) (фото № 1, 2).

В'їзд автотранспорту на територію установи здійснюється через металеві ворота, що замикаються. Ця територія (службова зона) огорожена металевим парканом (фото № 3).

Центральний вхід до приміщення будівлі обладнаний пандусом для пересування маломобільних груп населення, збудованим відповідно до Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд для маломобільних груп населення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність).

Біля входу наявна вивіска із зазначенням повної назви суду.

В будівлі суду встановлено інформаційні стенди з наявною інформацією про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правової допомоги, правилами та обов'язками учасників судових процесів тощо (Фото № 4).

Пропускний режим в установі здійснюють співробітники територіального управління Служби судової охорони в Одеській області, які забезпечують підтримання громадського порядку, припинення проявів неповаги до суду, охорону приміщень та безпеку учасників судового процесу.

На пропускнуому пості наявна аптечка для надання першої домедичної допомоги, яка укомплектована необхідними медичними засобами та препаратами, що відповідають актуальним термінам придатності (фото № 5).

В установі розташовано 2 зали судових засідань, одна з яких пристосована для розгляду кримінальних справ, де облаштовано місце для розміщення підсудних, огорожене захисним склом. Всі зали судових засідань обладнані системами відео-конференц-зв'язку для проведення судових засідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференції і обладнані необхідними технічними засобами фіксування судового процесу (фото № 6).

Вікна в залах судових засідань та коридорах заграбовані, що дозволяє забезпечити безпеку та відповідає вимогам пункту 11 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція) (фото № 7).

Доставлення обвинувачених та засуджених осіб до приміщення суду здійснюється ротою конвойної служби Головного управління Національної поліції в Одеській області, через окремий вхід, який розміщений у внутрішньому дворі.

Маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камери до залу судових засідань є повністю ізольованим, конвоювання здійснюється закритим для сторонніх осіб коридором та сходами (фото № 8).

У суді наявне приміщення для конвою та 2 камери для утримання підсудних (засуджених) (фото № 9). Кожна камера обладнана лавою для сидіння, двері виготовлені з металевих ґрат з накладними замками та зовнішніми запорами.

У приміщенні, де облаштовані камери, наявне заграбоване вікно. Освітлення камер здійснюється як природнім освітленням, так і штучним способом, що дозволяє підсудним у комфортних умовах ознайомлюватись із документами.

В будівлі суду організовано доступ обвинувачених (підсудних), засуджених, відвідувачів до питної води, відповідно до вимог пункту 20 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями та пункту 22.5 Європейських пенітенціарних правил, затверджених Комітетом міністрів Ради Європи від 12.11.1987. (Фото № 10).

У всіх приміщеннях підтримується належний санітарно-гігієнічний стан.

З метою дотримання норм передбачених пунктом 9.5 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН Суди), камери та зала судових засідань для розгляду кримінальних справ, обладнані бактерицидними лампами. Регулярно проводиться їх санітарна обробка для забезпечення знезараження повітря, ведеться відповідний журнал обліку проведення таких заходів.

Відповідно до вимог статті 18¹ Кодексу цивільного захисту України, на території суду облаштовано укриття, яке перебуває у працездатному стані, що підтверджується Актом стану готовності оцінки захисної споруди цивільного захисту «Протирадіаційного укриття» від 12.01.2024 № 59284 (фото № 11, 12).

Відповідно до вимог пункту 7.2.20 ДБН Суди, початок сходів перед входом в адміністративну будівлю суду, позначений тактильними (рифленими) та контрастно забарвленими попереджувальними смугами. Таким чином, створено безпечні, комфортні умови для пересування громадян з вадами зору.

Відповідно до вимог пункту 7.1.3 ДБН Суди та пункту 12 Інструкції, у приміщенні варті наявна металева шафа для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів, що замикається на замок (Фото № 13).

Під час відвідування взяті під варту та інші примусово утримувані особи в суді не перебували.

Упродовж минулого та поточного років до регіонального представництва Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, а також на адресу суду звернення щодо неналежного поведіння із доставленими, затриманими, арештованими особами під час їх перебування у приміщеннях зазначеної установи не надходили.

Фактів заподіяння тілесних ушкоджень або насильницької смерті особам вказаної категорії під час їх перебування в суді не встановлено.

Відвідування цієї установи групою НПМ здійснювалось вперше.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки чи покарання (стаття 5 Загальної декларації прав людини, стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України).

1. Згідно з вимогами пункту 6.5.2 ДБН Суди, а також пунктів 9 і 10 Інструкції, кількість камер для тримання осіб у суді повинна визначатися з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань, призначений для розгляду кримінальних справ. Відповідно, у зазначеному суді, де функціонує одна зала для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано три камери.

Натомість у суді наявні лише дві камери, що не відповідає встановленим вимогам та може призвести до порушення принципів роздільного тримання чоловіків і жінок, дорослих і неповнолітніх, а також осіб, яким заборонено спілкуватися між собою.

2. Пунктом 6.5.1 ДБН Суди передбачено, що до складу групи приміщень для підсудних (засуджених) та конвою належать: камери для підсудних (засуджених), приміщення конвою і санітарні вузли. Водночас у приміщенні для підсудних (засуджених) та конвою санітарний вузол відсутній, що є порушенням права на гідні умови тримання та людське поводження.

Порушення права на життя (стаття 3 Загальної декларації прав людини, статті 2, Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

3. У порушення пункту 15 Інструкції, у блоці, де розміщена камера для утримання підсудних, засуджених, обвинувачених осіб, у коридорах, де проходить маршрут їх конвоювання від вказаної камери до залу судового засідання, відсутня система відеонагляду. Унаслідок цього унеможлиблюється контроль за безпекою громадян, які перебувають у вказаному просторі, що є передумовою для порушення їх прав на особисту безпеку та захист від інших протиправних посягань.

4. У порушення вимог пункту 7.1.2 ДБН Суди, при головному вході до будівлі суду, у зоні вестибюлю, контрольно-пропускний пункт вхідного контролю та охорони не забезпечений турнікетом та рамкою стаціонарного металодетектора. Ця обставина свідчить про можливість незаконного і неконтрольованого доставляння до приміщень суду заборонених речей, предметів, зброї тощо, що створює загрозу для вчинення протиправних насильницьких дій небезпечних для життя і здоров'я осіб, що перебувають у будівлі суду.

5. Установлено порушення Правил експлуатації та типові норми належності вогнегасників, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 15 січня 2018 року № 25, а також ДСТУ 4297-2004 «Технічне обслуговування вогнегасників. Загальні технічні вимоги», а саме: у приміщеннях суду розміщені вогнегасники, термін придатності яких минув у 2024 році (фото № 14).

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

6. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, пункту 23.4 Європейських пенітенціарних правил, статті 59 Конституції України, пункту 6.5.2 ДБН Суди, у приміщенні суду відсутня кімната для спілкування адвокатів з підсудними (засудженими), що унеможлиблює повноцінну реалізацію їх права на захист та справедливий суд.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) і подальшої виплати Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) ЄСПЛ констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, можливість спілкування адвокатів із утримуваними особами в умовах конфіденційності є забезпеченням гарантії їх права на отримання професійної правничої допомоги і застереженням від неналежного поводження.

Порушення прав осіб з інвалідністю на вільний доступ до правосуддя та інклюзивність (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, статті 21 Конституції України, стаття 4, 26 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні») та маломобільних груп населення.

7. Відповідно до вимог ДБН Інклюзивність, доступність для маломобільних груп населення повинна забезпечуватися фізичною можливістю і зручністю потрапляння та пересування об'єктом.

У порушення вимог пункту 8.3.4 ДБН Інклюзивність, при вході до приміщення суду відсутня дублююча табличка назви установи шрифтом Брайля, що ускладнює орієнтацію для відвідувачів з вадами зору (Фото № 15).

Таким чином, за наявності зазначеного недоліку порушуються принципи безбар'єрності, що унеможлиблює повноцінну реалізацію конституційних прав і свобод осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Інші порушення.

8. У порушення пункту 7.1.3 ДБН Суди, приміщення суду не забезпечено окремою кімнатою для співробітників судової охорони, що може негативно впливати на емоційний стан співробітників судової охорони, ускладнює виконання ними свої професійних обов'язків та обмежує права в частині забезпечення належних умов праці і безпеки.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України та управлінню Служби судової охорони у Одеській області та Савранському районному суду в Одеській області відповідно до компетенцій:

1. Опрацювати питання щодо забезпечення у будівлі суду наявності достатньої кількості камер для підсудних (засуджених) площею не менше ніж

4 м² на одну особу, виходячи з розрахунку три камери на одну залу судових засідань для розгляду кримінальних справ;

2. Обладнати у будівлі суду кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими);

3. Розглянути питання щодо можливості облаштування у будівлі суду кімнати для співробітників судової охорони;

4. Вжити заходів щодо встановлення санітарного вузла у приміщеннях для конвою та підсудних (обвинувачених);

5. Здійснити своєчасний технічний огляд та обслуговування вогнегасників, ужити інших заходів спрямованих на забезпечення дотриманням правил пожежної безпеки в установі;

6. Установити відеофіксацію в межах ізолюваного маршруту конвоювання підсудних засуджених від камер до зали судового засідання для розгляду кримінальних справ;

7. Вжити заходів щодо встановлення на контрольно-пропускному пункті вхідного контролю та рамки стаціонарного металодетектора;

8. Встановити дублюючу табличку назви установи шрифтом Брайля для відвідувачів з вадами зору і ознаками інвалідності.

Додаток: фототаблиця на 3 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ
головний спеціаліст
Відділу сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини

Тетяна ТИХОНЕНКО

ФОТОТАБЛИЦЯ ДО ЗВІТУ

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

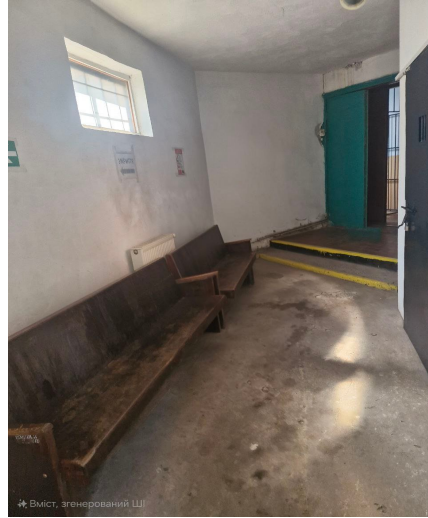

Фото 9

Фото 10

Фото 11

Фото 12

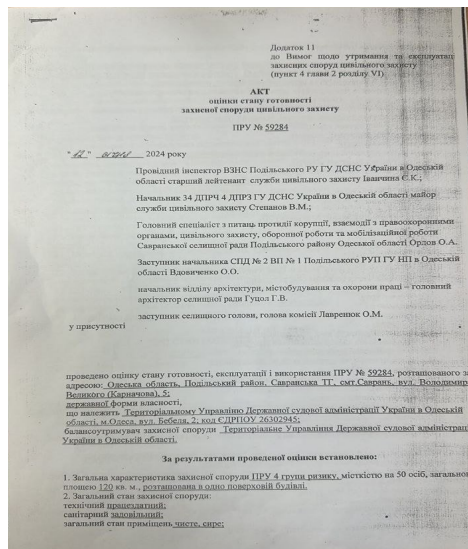

Фото 13

Фото 14

Фото 15

